

זרע שמשון המפואר

עם פירוש פרי שמשון

קובץ דרושים ערבים ומתוקים,
מרגליות זוהרות באור יקרות, מתורת רבינו
סיני ועוקר הרים, הפועל ישועות בקרב הארץ.
רבינו החיד"א וגדולי הדורות העידו עליו גדולות ונצורות.

המקובל האלקי החכם
רבי שמשון חיים נחמני זיע"א
בן רבי נחמן מיכאל זיע"א

מחבר הספרים הקדושים
'תולדות שמשון' ו'זרע שמשון'
אשר בירך והבטיח בני חיי ומזוני טבי ללומדים בתורתו,
ורבים נושעו בזכותו בכל מילי דמיטב.

בוס ישועות

ליקוט מהמחברים זי"ע אשר אמרו שהלימוד
בספריהם פועל ישועות, ומהמחברים זי"ע
שנפטרו ללא זש"ק וטמנו כוחם בספריהם,
העוסקים בתורתם זוכים לישועות כמפורסם.

ל"ז האון המקובל חסידא קדישא
רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זי"ע
לפמור - להחנינו - להודיענו.

שם ושארית לדברים

גליון תצ"ח | פרשת אמור

פרשת אמור חידוש טז

זכירת האיל מרמז על חשיבות המצוה במעשה ובמחשבה

שם לא מצוה ולא נסיון, ולא שיך ביה שום זכרון^א. ואם תאמרי, לפי מה שאמרו במדרש (ב"ר נו, ט) על פסוק (ג) ויעלהו לעלה תחת בנו, שכלל מעשה שהיה עושה באיל היה מתפלל רבון העולם הרי רואה דמיו של איל זה כאלו דמו של יצחק בני, אמוריו כאלו אמוריו של יצחק בני וכו', כאלו הקרבתי את בני וכו'. היא גופא קשיא, דלמה לא התפלל אברהם תפלה זו מיד שעכבוהו מן השמים לשחט את בנו והרי רואה כאלו הקרבתי את בני, ולמה המתין בשחיתת האיל ובהקרבתי, וכי אם לא היה האיל לא היה עושה תפלה זו, והלא כשעכבוהו מן השמים לשחט את בנו עדין לא היה יודע שיזדמן לו האיל. ועוד (קושיה ג'), למה הצרך להודמנות זה^ב.

מקדים במעלת המחשבה ומעלת המעשה

ויש לומר, שכלל המצות יש לנו שני מיני שכן, אחד על המעשה ואחד על המחשבה. והמעשה גדול כחו להשתיק המקטרגים, שהרי כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט (-סגור) אחד (אבות פ"ד מ"א), וזה גורם שאם היה נגזר עליו הדין, שכן מצוה זו ממתיקת את הדין. אמנם המחשבה סלקא לעילא לעילא והופך הדין לרחמים, כדאיתא בזהרי, וכמו שכתבנו לעיל בסמוך

מדרש רבה (ויק"ר כט, ז) 'בחודש השביעי באחד לחודש וכו' (ויקרא כג, כד)^א, 'באחד לחודש זה אברהם שנאמר (יחזקאל לג, כד) 'אחד היה אברהם', 'זכרון תרועה' זה יצחק שנאמר (בראשית כב, ג) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל, 'מקרא קדש' זה יעקב שנאמר (ישעיה מח, יב) וכו' [שמע אלי יעקב וישאל מקראי], עכ"ל.

מקשה בפסוק

ומתחלה יש לדקדק (קושיה א') על פשט הכתוב 'זכרון תרועה', דבשלמא אם בעקדת יצחק היתה שם תרועה, הוה ניחא לומר שזאת התרועה היא לזכר אותה התרועה. אבל עתה שהענין הוא שזאת התרועה שאנו עושים היא מזכרת זכות עקדת יצחק, אם כן היה לו לומר "תרועת זכרון" ולא זכרון תרועה.

מקשה במדרש

ועוד קשה (קושיה ב') על המדרש, דמאי דאמר [זכרון תרועה] זה יצחק דכתיב וישא אברהם וכו' וירא והנה איל, הוא תמה, דמה זכרון שיך בראית האיל, והלא עקר הזכרון הוא ויעקב את יצחק בנו, (שם פסוק ט), וזה הפסוק היה לו להביא ולא וירא והנה איל. שאף אם לא היה זה האיל, כבר אברהם עמד בנסיון שלו, אבל בהקרבת האיל לא היה

פרי שמשון

א. דבר אל בני ישראל לאמר בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש. ב. זכרון תרועה וכו' - לזכור לכם עקדת יצחק שקרב תחתיו איל (רש"י). ג. שמדבר על זכירת עקדת יצחק. ד. שהרי התרועה מזכירה את העקידה, אך איזה תרועה היתה שם ששייך לזכרה. ה. לכאורה הזכירה אינה על הקרבת האיל, אלא על העקידה, ומדוע המדרש מביא פסוק על האיל. ו. לבאר מדוע המדרש מביא על הפסוק זכרון תרועה את ענין האיל. ז. אמר לפניו, רבון העולמים הרי רואה כאלו הקרבתי את יצחק בני תחלה, ואחר כך הקרבתי את האיל הזה תחתיו. ע"כ. לכן אמר זכרון תרועה, שהקב"ה יזכור את תפילת אברהם. ח. אברהם, להתפלל תפילה זו. ט. להודמנות זה - שהקב"ה יזמין איל מיוחד בשבילו בדרך נס, כדלהלן. וראה בדר"ק (בראשית כב, ג) וירא והנה איל: וזה היה לו הזמנה מאת האל דרך נס.

וַיִּקַּח אֲבָרְהָם אֶת עֲצֵי הָעֵלֶה (שם ו), דְּמַשְׁמַע שְׂכָבָר הַכִּינָם לְעוֹלָה וְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַקְדָּשָׁה, וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁתִּלְךָ קִדְשָׁה זֶה לְחֵלִין^י.

אָמְנָם עֵתָה שְׂרָאָה שֶׁדָּרָךְ נִסְ הַזְמִינִי לוֹ הָאֵיל, שְׁמַע מִינָה שֶׁהַמָּקוֹם רָצָה בְּמַעֲשָׂיו וּבְמַחְשְׁבוֹתָיו וְהָיָה לוֹ לְרֵיחַ נִחוּחַ, וּמִשּׁוּם הַכִּי הַזְמִין לוֹ הָאֵיל כְּדֵי שִׁיתְקִים נִדְרוֹ בְּמַעֲשֵׂה נָמִי, וְלֹא תִתְחַלֵּל הַקְדָּשָׁה דִּהְיָנוּ הָעֲצִים שֶׁהוֹכְנוּ לְקִדְשָׁה. וְאִם כֵּן הָיָה נִסְ גְּדוֹל וְשִׁמְחָה גְּדוֹלָה לְאַבְרָהָם לְרֵאוֹת מִדֵּי הָאֵיל^י, וּמִשּׁוּם הַכִּי דוֹקָא לְאַחַר שֶׁשָּׁחַט הָאֵיל הַתְּפִלָּל אֲבָרְהָם וְלֹא קִדֵּם (תִּירוֹץ קו' ב)^י. וְעֵינֵינוּ תְּפִלָּתוֹ הֵיחָה, כִּשֶּׁם שֶׁקִּדְשָׁת הָעֲצִים לֹא נִתְחַלְלָה כִּךְ לֹא תִתְחַלֵּל לְעוֹלָם קִדְשָׁת יִשְׂרָאֵל (תִּירוֹץ קו' ג)^י. וְיָמָּה שֶׁאִמְר הַכְּתוּב 'זָכְרוֹן תְּרוּעָה' כִּךְ מַשְׁמָעוֹ, שֶׁתִּהְיֶה הַמַּחְשְׁבָּה וְהַכּוֹנֶנָה דִּהְיָנוּ הַזְכָּרוֹן, מַחְבְּרִים וּמַצְמִידִים עִם הַמַּעֲשֵׂה דִּהְיָנוּ תְּרוּעָה, וְזֶה אָנוּ לּוֹמְדִים אוֹתוֹ מִן 'וַיִּרָא וְהִנֵּה אֵיל' כִּנָּל (תִּירוֹץ קו' א')^י.

(חידוש טו), אָמְנָם הַמַּחְשְׁבָּה טוֹכָה בְּלֹא מַעֲשֵׂה, אֵין לָהּ כַּח לְפַעַל בְּזוּכָתוֹ, לְפִי שֶׁעֲדִין לֹא נִשְׁתַּתֵּק הַקְטָגוֹר, וְכִדְאֶמְרִינָן (מְכִילָתָא בֵּא מִס' דְּפִסְחָא ה) שֶׁאֵין נוֹטְלִין שְׂכָר אֲלֹא עַל הַמַּעֲשֵׂה. וּמִטַּעַם זֶה נִתֵּן לְיִשְׂרָאֵל קִדֵּם יִצְיָאָתָן מִמִּצְרַיִם שְׁתֵּי מִצְוֹת^י שִׁיתְעַסְקוּ בָהֶן כְּדֵי שִׁיגְאָלוּ^י.

ביאור המדרש והפסוקים

וּמַעֲתָה, בְּאַבְרָהָם כִּשְׁעַכְבוֹהוּ מִן הַשָּׁמַיִם^י לֹא הֵיחָה מִתְפַּרְסְמָת צִדְקָתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם מִפְּנֵי שְׁנֵי דְבָרִים, חֲדָא, שִׁיְהִי פִתְחוֹן פֶּה לְמִדַּת הַדִּין לִזְמַר שֶׁאַבְרָהָם לֹא עָמַד בְּנִסְיוֹן שְׁלוֹ, אֲלֹא שֶׁעָשָׂה אֵיזָה מוֹם בִּיצְחָק כְּדֵי שִׁיְהִי פִסּוּל לְקִרְבָּן, וּמִשּׁוּם הַכִּי מִן הַשָּׁמַיִם עֲכָבוּהוּ לְשַׁחֲטוֹ הוֹאֵל שֶׁלֹּא הָיָה עוֹד רְאוּי, וְנִמְצָא לְפִי זֶה שֶׁעֲבוּדַת אֲבָרְהָם לֹא הֵיחָה רְצוּיָהּ לְפָנֵי הַמָּקוֹם. וְעוֹד שְׁנִית, שֶׁבְּעֶקְבָּהּ לֹא זָכָה רַק בְּמַחְשְׁבָּה, וְעַקֵּר קָבוּל שְׂכָר הוּא עַל הַמַּעֲשֵׂה. וְאִדְרַבָּא נִדְרָ לְהַקְרִיב עוֹלָה וְלֹא קִיָּם נִדְרוֹ, כְּדִכְתִּיב (בְּרֵאשִׁית כב, ג) 'וַיִּבְקַע עֲצֵי עֵלֶה'

סיכום החידוש:

בבנו, לכן אמר לו הקב"ה שלא להקריב. ועוד, שהיות ולא הקריב, נתחלל נדרו וקדושת העצים. לכן כשהקב"ה הוֹמִין לוֹ אֵיל דֶּרֶךְ נִסְ, שִׁמַּח שֶׁאֵין יוֹכֵל לְהַקְרִיב בְּפוּעַל, וְיוֹכֵחַ שֶׁלֹּא פָגַם בְּבִנוֹ וְלֹא תִתְחַלֵּל קְדוּשַׁת הָעֲצִים. וְיוֹכֵחַ לִקְיָם בְּמַעֲשֵׂה אֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַקְרִיב קִרְבָּן. וְזֶה נִלְמַד מִהַפְסוֹק 'וְהִנֵּה

אֲבָרְהָם עָקַד אֶת בְּנוֹ וְרָצָה לְהַקְרִיבוֹ וּבּוֹהַ עוֹרֵר זְכוּת גְּדוֹלָה עַל יִשְׂרָאֵל, אִמְנָם אִם לֹא הִיָּה מִקְרִיב בְּפוּעַל, עֵדִיין הָיוּ עֲרֵעוּרִים מִשְׁנֵי טַעֲמִים. א, שֶׁעָשָׂה הַמַּעֲשֵׂה בְּמַחֲשַׁבָּה וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה, וְצִרִיךְ הֵן אֵת מַחֲשַׁבַּת הַמַּעֲשֵׂה שֶׁמִּמִּתְקַת הַדִּין בְּשִׁרְשׁוֹ, וְהֵן אֵת מַעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה בְּפוּעַל שְׁמוֹנֶה הַמִּקְטָרִגִּים. ב, שְׂכָדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ שֶׁפָּגַם

פרי שמשון

י. ראה בוזה"ח (ח"ב כז, ב תוספתא): בינה, איהי' להט החרב המתהפכת' דמתהפכת מדינא לרחמי. יא. קרבן פסח וברית מילה, שהם במעשה. יב. העולה מכאן, שיש צורך הן במחשבת המצוה והן במעשה המצוה. מחשבת המצוה מועילה להמתיק הדין למעלה בשורשו להפוך הדין לרחמים, אך הקטגור עדיין מקטרג. מעשה המצוה מועיל שהקטגור שותק, אך למעלה בשורש לא התהפך לרחמים. יג. להקריב במעשה ובפועל את יצחק. יד. יש שתי חסרונות אם היה עקידה ללא הקרבת האיל. א, שיאמרו שעשה מום כדי שיצחק ייפסל לקרבן. ב, שעשה המצוה רק במחשבה ולא במעשה ויש עדיין המקטרגים. ועוד, שעבר על נדרו ונתחללה קדושת העצים. טו. על ידי הקרבת האיל נשלמו שתי חסרונות הנ"ל. א, ממה שהקב"ה הוֹמִין לוֹ אֵיל בְּהוֹמָנָה מְיוֹחֶדֶת מוֹכַח שֶׁלֹּא עָשָׂה מַעֲשֵׂה פִסּוּל בְּקִרְבָּן. ב, עָשָׂה מַעֲשֵׂה שֶׁל הַקְרִיבָה וְלֹא רַק מַחֲשַׁבָּה. וְעוֹד, שֶׁלֹּא תִתְחַלֵּל קְדוּשַׁת הָעֲצִים. טז. מִתּוֹרָץ, שֶׁאַבְרָהָם הַתְּפִלָּל דוֹקָא לְאַחַר הוֹמָנָה הָאֵיל, שְׁבוּחַ מוֹכַח שֶׁאֵין לוֹ חֲסִירוֹנוֹת הִנָּל. יז. מִתּוֹרָץ, שֶׁהַקְב"ה הוֹמִין לוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְ, כְּדֵי לְסַתּוֹם טַעֲנַת הָאוֹמְרִים שֶׁעָשָׂה מוֹם בִּיצְחָק. וְכִדִּי שִׁיְהִי זֶה הוֹכָחָה שֶׁל תִּתְחַלֵּל קְדוּשַׁת זֵרַע. יח. עַל יְדֵי שֶׁהוֹכְרוּ - הַמַּחֲשַׁבָּה, צְמוּד עִם הַתְּרוּעָה - הַמַּעֲשֵׂה, הַמַּעֲשֵׂה מוֹשְׁלֵמָה. לִכֵּן הִבִּיא הַמִּדְרָשׁ עַל הַפְסוֹק 'זָכְרוֹן תְּרוּעָה' אֵת הַפְסוֹק 'וְהִנֵּה אֵיל', שֶׁמִּשּׁוּם לּוֹמְדִים שֶׁעַד שֶׁלֹּא הוֹשֵׁלֵם מַעֲשֵׂה הַהַקְרִיבָה, לֹא נִשְׁלָמָה הַמַּעֲשֵׂה. וְכֵן בְּשׁוּפָר צִרִיךְ לְכוּיִן וּלְחַשׁוֹב הַכוֹנוֹת הַנִּכְוֹנוֹת יַחַד עִם מַעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה.

ועל זה הסמיך המדרש את הפסוק זכרון תרועה שהפסוק מרמז לנו שצריך לעשות את שני הענינים, הן הזכרון שהוא מחשבה דהיינו הכוונות שצריך לכוון בתקיעת שופר, והן התרועה שהוא מעשה התקיעה, וצריך הזכרון להיות צמוד עם התרועה.

איל' שבא בדרך נס כדי שיוכל אברהם להקריבו ולסתום טענת המערערים, לכן רק לאחר הקרבת האיל התפלל אברהם על זרעו, שכשם שלא התחללה קדושת העצים, כך לעולם לא תתחלל קדושת ישראל.

בענין העקידה (וירא כג)

ביאור הפסוק

כשישראל עושים רצונו של מקום הקב"ה מביט בשתי עיניו

ובמדרש שיר השירים (ח יד, א) על פסוק (שיר"ש ח, יד) 'ברח דודי' איתא, כשישראל עושים רצונו של מקום משגיח בהם בשתי עיניו כדכתיב (תהלים לד, טז) 'עיני ה' אל צדיקים' וכשאין עושים רצונו של מקום משגיח בהם בעין אחת לבר, כדכתיב (שם לג, יח) 'עין ה' וכו', עכ"ל.

התפלה שישבח להם תמיד לראיה בשתי עיניו

ואם כן, אברהם לאחר מעשה העקדה התפלל להקב"ה שבמקום הזה שהוא הר המוריה דהיינו בית המקדש, שתמיד 'ה' יראה', והראיה היא בשתי עינים כדאמרין. ואף אם אין להם זכות שתראה אותם בשתי עיניו, לא אכפת, שהרי יאמרו ש'היום בחר ה' יראה', כלומר שהיום נתראית ממנו בשתי עיניו דהיינו בעבודה שלמה, ועבודה זו של יום זה תועיל לכל ישראל. ועין עוד לקמן

פסוק* (בראשית כב, יד) 'ויקרא אברהם את שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בחר ה' יראה'.

צריך עיון, איך יתכן לקרות שם המקום ה' יראה, ומה ראיה שיהיה כן. ועוד, מהו 'אשר יאמר היום בחר ה' יראה', דמה צריך שיאמרו שהיום ה' נראה בחר הזה.

האדם רואה כביכול את הקב"ה כמו שהקב"ה רואה אותו

ונקדים הא דאמרין בריש חגיגה (ג, א), תניא יוחנן בן דהבאי אומר רבי יהודה סומא באחת מעיניו פטור מן הראיה, שנאמר (שמות כג, יז) 'יראה' - יראה, כדרך שבא לראות כך בא לראות, מה לראות בשתי עיניו כך לראות בשתי עיניו, ופרש רש"י מה כשהקב"ה רואה אותך בשתי עיניו רואה אותך, אף כשבא לראות מן האדם הוא בשתי עיניו של האדם, עכ"ל.

פרי שמשוון

- א. הובא לעיל בענין העקידה, והובא כאן עוד חידוש בענין.
- ב. שלש פעמים בשנה יראה כל ויברך אל פני האדון ה'.
- ג. לשון המדרש: 'ברח דודי' וכו', 'ודמה לך לצבי', מה צבי זה בשעה שהוא ישן עינו אחת פתוחה ועינו אחת קמורה, כך בשעה שישראל עושין רצונו של הקדוש ברוך הוא, מביט אליהם בשתי עיניו, הרי הוא דכתיב (תהלים לד, טז) עיני ה' אל צדיקים, ובשעה שאין עושים רצון הקדוש ברוך הוא, מביט להם בעינו אחת שנאמר (שם לג, יח) 'הנה עין ה' אל יראי'. ד. שהוא רואה את ישראל.
- ה. שהקב"ה משגיח על ישראל לטובה.
- ו. שהיום - היום בו אברהם עקד את יצחק, נתראית ממנו - מאברהם.
- ז. ששתי עיניו מרמז על שלימות, מה שאין כן אם יש רק עין אחת, היו בעל מום.
- ח. היות שעבודתו של אברהם באותו יום היתה עבודה שלמה בחינת שתי עינים, הוא קורא שם המקום ה' יראה דהיינו שתמיד כשיבואו ישראל למקום זה יראה אותם הקב"ה בשתי עינים, ואף כשאין להם זכות, מכל מקום היות ו'היום בחר ה' יראה' על ידי אברהם, שעבודתו היתה שלמה בבחינת שתי עינים, כך בדורות הבאים אף אם שלא יהיו בדרגה של ליראות לפני הקב"ה בשתי עינים, מכל מקום ייחשב להם עבודתם במקום זה כעבודתו שלמה בזכות אברהם.

המקום ההוא ה' ירא'ה' דהינו שהקב"ה בא לראות^ט, וכשיבנה בית המקדש יאמר בהר ה' ירא'ה' שהשיכנה באה לראות מן האדם, ואף היום נאמר כך: ירא'ה' - ירא'ה'. ושפיר קאמר המדרש י'קרא וכו' שם המקום וכו', כמה דאית אמרת 'ש'לש פעמים בשנה ירא'ה' וכו', והמדרש קא משמע לן פרוש הפסוק^י.

פירוש נוסף במדרש וביאור מצות ראי'ה

ועוד יש לומר בדרך אחר^ט, ומזה יצא לנו טעם מספיק על מצוה זו של ראי'ה שצוה לנו הכתוב דוקא ברגלים. ולמה דוקא הזכרים, ומאי שנא ממצות הקהל שכתוב בה (דברים לא, יב) 'הקהל את העם האנשים ונשים והטף'. ובריש חגיגה (ב, א) התוספות (ר"ה הכל) הביאו הירושלמי, שבראית פנים בעזרה הכל חייבים כמו בהקהל, ואחר כך הוכיחו הפך מזה מתלמוד שלנו שעקר מצות ראי'ה ברגל הוא להביא עולת ראי'ה^ט.

דיני קרבן ראי'ה דומים לעקידת יצחק

והטעם נראה, לפי שהימים טובים הם אות בין ישראל לאביהם שבשמים (ערוכין צו, א), שיש באותן הימים תוספת קדשה לישראל, שאפלו עמי הארצות מטהרין עצמם ברגל (רמב"ם הל' משכב ומושב פי"א ה"ט). לכן רצה

בפרשה הבאה (חיי שרה חידוש ד) על פסוק גר ותושב אנכי עמכם^ט.

פירוש נוסף בפסוק וביאור מדרש תמוה

ובזה נבין מדרש תמוה (ב"ר נו, י), 'ויקרא אברהם את שם המקום ההוא ה' ירא'ה' (בראשית כב, יד), כמה דאית אמרת (שמות כג, יז) 'ש'לש פעמים בשנה ירא'ה כל זכורך', עכ"ל.

יצחק נענש על שהביט בשכינה

דאייתא בילקוט (רמז קיד) על פסוק (בראשית כו, א) 'ותכתיב עיניו', בשעה שנעקד יצחק על גבי המזבח, תלה עיניו למרום והביט בשכינה, אמר הקב"ה כתיב (שמות לג, כ) 'כי לא יראני האדם וחי', אם אני הורג אותו הריני מכריע את אברהם אוהבי, אלא גזרני עליו וכו'^ט, עכ"ל. דמשמע שיצחק חטא ועשה שלא כדין להביט בשכינה.

אברהם לימד זכות, שיצחק בא לראות כשם שבא להראות

ועל כן בא עכשו אברהם בפסוק זה ללמד עליו סגנוניא לומר שלא חטא. שהרי בראית הרגל אמרין בדרך שבא הקב"ה לראות אותך כך בא לראות, ואם הקב"ה בא לראות עקדת יצחק, על כרחין צריך לומר שבא אף לראות מיצחק, ואם כן אין שום חטא ביצחק אם הביט בשכינה.

אברהם אמר שכבר עכשו יראה ע"י יצחק כמו לעתיד

וזה יהיה פרוש הפסוק 'ויקרא אברהם (את) שם

פרי שמשונו

ט. שם נתבאר, שעל ידי שאברהם ראה את ארץ ישראל הכניס בה קדושה, וקדושה זו מעולם לא נאבדה. וכך גם כאן, שהקדושה שהיתה עכשיו בעקידה לא נאבדה. וזה לשונו: וזה עשה אברהם בראיית עינו דכתיב (בראשית יג, טו) 'כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולורעך עד עולם' וקדושה זו מעולם לא נאבדה כי קדושתן אף כשהם שוממים, ובקנין זה הרוחני זכה בו אברהם מיד, שהרי אמר לו הקב"ה (שם פסוק יד) 'שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם', ונא' משמע מיד.
י. שנתבאר, שהפסוק מרמז על הענין של יראה - ירא'ה'.
יא. שיכחו עיניו.
יב. ופירושו, ה' יראה את העקידה.
יג. שהיות שבא הקב"ה לראות את יצחק כיצד נעקד, לכן יצחק גם הסתכל עליו. וזה פירוש הפסוק 'ויקרא אברהם וגו' ה' יראה' שהם ראה את עקידת יצחק, ולעיתים נאמר ה' יראה' ונדרש שכמו שהקב"ה מבטל על העולים לרגל, כך הם מביטים עליו. ועל זה נאמר כאשר יאמר היום בהר ה' ירא'ה' שכבר היום יוכל לדרוש דרשה זו, שבהר ה' ירא'ה' על ידי יצחק ואין תלונה עליו. [ונדרש 'בהר ה' יראה, שני פעמים, שהיות שכך נאמר לעתיד, יאמר כך גם היום].
יד. המדרש מסביר, שמה שכתוב כאן בפסוק בהר ה' ירא'ה, היינו שהקב"ה יראה כמלך על ידי יצחק, כמה דאית אמרת 'ש'לש פעמים בשנה ירא'ה' שנודרש שהקב"ה יראה על ידי האדם.
טו. בביאור המדרש הנ"ל, וכן הפסוק 'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה'.

חוזר לבאר הגמרא בענין עוורון יצחק

הטעם שהקב"ה לא הסתלק כשיצחק הסתכל בו

ואם תאמר, ואיך הקב"ה לא נסתלק ממש, כשיצדע שייצחק רצה להסתכל בו כדי שייצחק לא יחטא. והא אמרינן בפרק ד' דמגלה (כט, ט), רב ששת הוה יתיב בכנישתא דישף וייתיב בנהרדעא^א, אתיא שכינה ולא נפק, אתו מלאכי השרת קא מבצעתין ומצערין ליה, אמר לפניו רבונו של עולם עלוב ושאינו עלוב, יכול ושאינו יכול, מי נדחה מפני מי, שבוקה, עד כאן^ב. והכי נמי היה לו להקב"ה להסתלק ממש, שהרי קרא כתיב (ויקרא יט, יד) 'ולפני עור לא תתן מכשל'.

ואין לומר שהביט יותר מדאי^ג, שהרי הלשון לא משמע כן, דקאמר תלה עיניו והביט בשכינה, ואינו אומר "שזון" עיניו מן השכינה, כמו שכתוב בנדר ואביהוא (ויק"ר כ, י)^ד. ואף על גב דלשון 'והביט' משמע בכונה כמו שפרש רש"י על פסוק (במדבר כא, ט) 'והביט אל נחש הנחשת', עם כל זה קיימא לן (כתובות נא, ב) תחלתו באנס וסופו ברצון, אנס הוי באשעה שנאנסה, והכי נמי הוי תחלתו באנס שהרי תלה עיניו לפי תמו, והדרנין לכללין עלוב ושאינו עלוב מי נדחה מפני מי^ה.

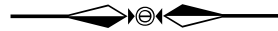
הקב"ה לתן להם מצוה זו^ו בימים הקדושים, כדי לזכר להם עקדת יצחק שנתקדש בהר המוריה. וכמו שייצחק היה זכר, כך נצטוו כל הזכרים דוקא. וכמו שהעלוהו לעולה, כך יביאו עולת ראיה, ואף העולה אינה כשרה אלא בזכרים^ז (תמורה יד, א).

אברהם ביקש שהקב"ה יקבל התפילות במקום זה

וזו דוקא היתה תפלתו של אברהם, שמה שקרא שם המקום ההוא 'ה' יראה', קשה, דהלא אין נסתר מנגד עיניו יתברך ואם יסתר איש במסתרים^ח הוא רואה אותו, והוא רואה וצופה ומביט על סוף כל הדורות, ומאי שנא מקום זה משאר המקומות. אלא ודאי שכוונת אברהם, שבמקום הזה יראה דרך פרטות, ויתרצה לראות האדם דוקא במקום הזה המוכן יותר לשפיע העליון.

לכן צוה הקב"ה על עליה ברגלים לביהמק

וכדי לקיים תפלה זו של אברהם, צוה לנו הקב"ה מצות ראיה ברגלים, שהם כנגד שלשה אבות^ט (טור או"ח סי' תיז). ושיפיר קאמר המדרש ה' יראה כמה דאת אמרת 'שלש פעמים' וכו', שהטעם של ראית הרגל בא מתמת עקדת יצחק.

פרי שמשונו

יז. של קרבן ראיה. יח. נתבאר שיש שלש דיונים בקרבן ראיה הדומים לעקדת יצחק, שהקב"ה צוה לנו קרבן זה, כדי להזכיר עקדתו. א. זמנו ברגל, שאז יש תוספת קדושה. ובכן הקב"ה יזכור עקדת יצחק שנתקדש בהר המוריה. ב. הקרבן רק מזכיר, כמו שייצחק היה זכר. ג. החובה היא בעולה, משום שהעלו את יצחק לעולה, וכן משום שהעולה באה רק מהזכרים ויצחק היה זכר. ד. הלל יובא שהחובה היא דוקא בבית המקדש, ששם נעקד יצחק. יט. על פי רימיה כג. כד. כה. שהתפלה, שהקב"ה יראה על בני ישראל במקום המוכן לשפיע. כא. שבזכות שלשת האבות, יראה הקב"ה לבני ישראל וישפיע להם מהשפע העליון. כב. וברש"י (מסכת ר"ה כד, ב ד"ה דשף) דשף וייתיב בנהרדעא - מקום הוא. ויש פותרין, שחרב וחור ונבנה, ותמיד היתה שכינה מצויה שם, ויכניה וגולתו בנאוהו. שנשאו עמהם מאבני ירושלים, ועליהם נאמר (תהילים קב, טו) 'כי רצו עבדיך את אבניה'. כג. שמואל ולוי היו יושבים בבית הכנסת בנהרדעא שבו היה השראת השכינה, באה השכינה ולא יצאו, שמעו קול ריגשא, והם עמדו ויצאו. רב ששת ישב באותו בית הכנסת. באה השכינה והוא לא יצא, באו מלאכי השרת והפחידו אותו, אמר לפניו רבונו של עולם עלוב ושאינו עלוב, מי נדחה מפני מי, אמר להם, שיניחו לו. כד. שהיה שייצחק הביט בכוונה, אז יש לו את הבחירה להביט. כה. לשון המדרש: אמר רבי יהושע, וכי קילורין עלת עמון מסיני דאת אמר (שמות כד, יא) 'ויחזו את האלקים', אלא מלמד שזנו עיניהם מן השכינה. 'ויחזו את האלקים', כאדם שמביט בחבירו מתוך מאכל ומשתה. כו. משום ששכב על גבי המזבח, תלה עיניו למרום, ואז ראה השכינה. אך לא ראה חוונתו להביט בשכינה. ואם כן דינו כמו מי שהתחיל באונס ואחר כך המשיך בפשיעה, שהוא פטור. ומדוע יצחק נתחייב על כך שהביט.

קִרְבָּנוֹת, וַיִּדְוַע (ד"ה פכ"ב) שְׁלֹא הָיָה אֶפְשָׁר
לְהַבְנוֹת אֶלָּא עַל יְדֵי שְׁלֵמָה, וְלִכְּנֵן הִמָּתִין עַד
סוֹף יָמָיו שֶׁל דָּוִד וְאִזְּ גָּלָהוּ לָהֶם, וְצִוָּה לְדָוִד
לַעֲשׂוֹת תַּכְף שֶׁם מִזְבֵּחַ וְלַהֲעֵלוֹת שֶׁם קִרְבָּן.

אברהם אמר שרק לעתיד 'ה' יראה' ויגלה קדושת המקום

וְאָמַר הַכְּתוּב 'וַיִּקְרָא אֲבִרָהָם אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם
הַהוּא ה' יִרְאָה', כְּלוֹמַר שֶׁעַתָּה לֹא יֵהִי
נוֹדַע בְּעוֹלָם שֶׁזֶה מָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ עַד שֶׁיָּבֵא
הַזָּמֵן וְאִזְּ יִרְאָהוּ ה'.

'ה' יראה' שהתקדש כבר עכשיו כדי שלא יאסר בע"ז

אֶלָּא דִּקְשָׁה עַל זֶה, שֶׁהָיָה בִּפְרָק ג' דְּעִבּוּדָה
זָרָה (מה, א) אֲמָרִינוּ, כָּל מָקוֹם שֶׁאֵתָּה
מוֹצֵא הֵר גְּבוּהָ וְגִבְעָה נִשְׁאַה דַּע שֵׁיִשׁ שֵׁם
עִבּוּדָה זָרָה. וְאִם כֵּן הָיָה לוֹ לְהַקְבִּי"ה לְקִרְוֹת
שֵׁם לְצִיּוֹן וְלִמְקֻדָּשׁ מִתַּחֲלָה, כְּדֵי שֶׁאֵף אִם
יַעֲבֹדוּ שֵׁם הַגּוֹיִים עִבּוּדָה זָרָה לֹא יֵאָסְרוּהָ.
כְּדַתְנָן הֵתָם בְּמִתְנִיתֵינוּ (מד, ב) אָנִי לֹא בָאתִי
בְּגִבּוּלָה, הִיא בָּאת בְּגִבּוּלִי. וְעוֹד, שֶׁאִין אָדָם
אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאִינוּ שְׁלוֹם^א. וְהֵן אִמֵּת שֶׁהִתְוֹסְפוֹת
הֵתָם בְּעִבּוּדָה זָרָה דָּף מ"ה כְּתָבוּ בְּשֵׁם
הִירוֹשָׁלַיִם, דְּעַל פִּי נָבִיא נִבְּנָה שֵׁם, שֶׁהִנָּבִיא
אָמַר שְׁלֹא עָבְדוּ שֵׁם עִבּוּדָה זָרָה.

אֲמָנָם אֲבִרָהָם שֶׁהָיָה מִתִּירָא פֶּן יַעֲבֹדוּ
שֵׁם עִבּוּדָה זָרָה, לְאַחַר שֶׁאָמַר ה' יִרְאָה' חֲזֹר
וְאָמַר 'אֲשֶׁר יֵאָמַר הַיּוֹם בְּהָרָה' יִרְאָה', כְּשֶׁיָּבֵא

ב' טעמים שאין הקב"ה יכול להסתלק, משום שמקריבין לו וכתוב לפני ה'
וַיֵּשׁ לֹמַר, דְּהִקְבֵּא הַקְבִּי"ה לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִסְתַּלֵּק
מִשָּׁם, שֶׁהָיָה הָיָה מִקְרִיבִין לוֹ קִרְבָּן, עַל דֶּרֶךְ
הַיָּאֵד קִרְבָּנוֹ שֶׁל אָדָם קָרֵב וְהוּא אֵינוֹ עוֹמֵד עַל
גְּבִיו (תענית כו, א), וְעוֹד שֶׁבְּשִׁחִיטַת הָעוֹלָה אָמַר
הַכְּתוּב (ויקרא א, יא) 'וְשִׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ
צִפְנָה לִפְנֵי ה'". וַיִּצְחַק לֹא הָיָה לוֹ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ
וְלֹא לְתִלּוֹת עֵינָיו^ב, אֶלָּא שֶׁאֲבִרָהָם הִלִּיץ בְּעִדּוֹ
כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ.

ביאור נוסף בפסוק

הטעם שלא קראו שם לביהמקד עד סוף ימי דוד

וְעוֹד בְּדֶרֶךְ אַחֲרֵי^ט, שֶׁמִּצִּינוּ בַתּוֹרָה (דברים יב, יא)
'וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ
לְשִׁכְּן שְׁמוֹ שָׁם', וְהָעוֹלָם מְקַשִּׁים, לָמָּה לֹא
גָּלָה הַקְבִּי"ה לְיִשְׂרָאֵל הַמָּקוֹם שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
וְהִמָּתִין בִּימֵי דָוִד שֶׁשָּׁלַח לוֹ עַל יְדֵי גֵד הַנָּבִיא
(שמואל ב' כד, יח) 'עֲלֶה וְהָקָם לָהּ מִזְבֵּחַ בַּגֵּרָן
אֲרוֹנָה הַיְּבִסִי', וּמִשּׁוֹם הָכִי נִעְנְשׁוּ יִשְׂרָאֵל
בְּמִגְפָּה, עַל יְדֵי שְׁלֹא הָיוּ מִתְּאִוִּים לְכַקֵּשׁ
לְדַעַת מָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

משום שגנאי למקום המקדש שיהיה שומם

וַיֵּשׁ לֹמַר, שְׁלֹא רָצָה הַקְבִּי"ה לְקִרְוֹת שֵׁם
לְמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִדְּם הַזָּמֵן שֶׁיִּקְרִיבוּ
בּוֹ שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת גִּנְאִי לְאוֹתוֹ מָקוֹם שִׁיְהִיָּה
יּוֹשֵׁב כְּמוֹ חֶרֶב וְשׁוֹמֵם וְלֹא יִקְרִיבוּ בּוֹ

פרי שמשון

כו. מכאן, שבשעת הקרבת העולה, הקב"ה נמצא כביכול בסמיכות למקום ההקרבה. והובאו שני טעמים שאין הקב"ה יכול להסתלק. א, משום שמקריבין לו, ובודאי שצריך להיות סמוך בשעת ההקרב. ב, שכתוב בקרבן עולה 'ושחט אותו וגו' לפני ה' ולכן צריך להיות שם. כח. על פי הפסוקים שהובאו כאן, היה צריך להיות מובן ליצחק שהשכינה סמוכה על הקרבן, ולכן היה צריך להזהר ולא להביט בשכינה. אמנם לגבי בית הכנסת של נהרדעא, שם אינו מוכרח שתהיה שם השכינה, ולכן הקב"ה זו משם. ל. ראה רמב"ן (במדבר טז, כא), וזמבאי את הפסוק (שמואל ב' כד, א) 'ויסוף אף ה' לחרות בישראל' ומבאר הטעם שנענשו במגפה: ואלו היו ישראל חפצים בדבר ומתעוררו בו מתחלה היה נעשה בימי אחד מהשופטים או בימי שאול, או גם בימי דוד, כי אם שבטי ישראל היו מתעוררים בדבר לא היה הוא הבונה אבל ישראל הם היו הבונים. אבל כאשר העם לא השגיחו, ודוד הוא המשגיח והמתעורר והוא אשר הכין הכל היה הוא הבונה, והוא איש משפט ומחזיק במדת הדין ולא הוכשר בבית הרהמים, ועל כן נתאחר הבנין כל ימי דוד בפשיעת ישראל, ועל כן היה הקצף עליהם. לא. נשאל, שמחמת שתי טעמים, היה לקב"ה לקרוא שם למקום כבר אז. שהרי מצינו שהעובדי כוכבים היו עובדים להרים ולגבעות, ואם היה כבר מתקדש, אז לא יכלו לאסרו. א, שהעבודה זרה בא בגבול הקדושה ואינו יכול לאסרו. ב, היות ושייך לקדושה, אין העובד עבודה זרה יכול לאסרו, מפני שאינו שלו.

(בראשית כב, ב) 'וַלֶּךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמִּצְרָיִם' ^לשְׁלֹא הָיָה אֵלָּא אֶרֶץ בְּעֵלְמָא, וְלֹא גִלָּה לּוֹ הַקֶּבֶד' ^המִתְחַלָּה לְאַבְרָהָם ^ל. לְפִי שְׂפָשְׁדָּבֵר עֲמֹ לֹא הָיָה עֲדִין הָרִי, רַק אָמַר 'אֵל אֶחָד הָהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ, וְאֶחָד הֵינּוּ אֶחָד הַמִּיָּחֵד (עפ"י מגילה כח, א ועוד), שְׂבֻדָּאִי לֹא עָבְדוּ שָׁם עֲבֻדָּה זָרָה, וּמִכָּאֵן וְאֵילֶךְ כְּבָר נִתְקַדֵּשׁ לְשִׁמְיָם ^ל.

רמז בפסוק במשלי

וְאֲפָשֶׁר שְׁלֹזָה רִמְזוּ הַכְּתוּב (משלי יב, ז) 'הַפֹּהֵף רָשָׁעִים וְאִינָם וּבֵית צִדִּיקִים יַעֲמֹד', כְּלוֹמַר אִף אִם הַגּוֹזִים יַעֲבְדוּ בֵּית הַצִּדִּיקִים ^ל, כְּשִׁיפְרָתוֹ הִרְשָׁעִים לֹא הָיָה שָׁם עוֹד עֲבֻדָּה זָרָה, דְּלַעֲוֹלָם תַּעֲמֹד בֵּית צִדִּיקִים מִשּׁוּם שֶׁהֵם בָּאוּ בִּגְבוּלָה ^ט.

סיכום החידוש:

וכן נדרש הפסוק 'וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם אֶת אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאָה שְׁהֲרֵאִיה שֵׁל הַקֶּבֶד' ^ההיא בשתי עינים, וכך הקב"ה יראה את ישראל בראיה שלימה בשתי עיניו. ואף על פי שאינם עושים רצונו של מקום, מכל מקום אֲשֶׁר יִאָמַר לעתיד אף אם ישראל לא יעשו רצונו של מקום, בזכות הַיָּמִים הַזֶּה שֶׁל הַעֲקִידָה שְׁהִיָּה בְּהָר ה', יִרְאָה נִרְאִית לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בִּשְׁנֵי עֵינָיו כְּבִיכּוֹל, וְכֵן תִּירָאָה גַם לְיִשְׂרָאֵל, בַּהֲשֻׁחָה שְׁלִימָה כְּמוֹ שֶׁאֵתָּה רואה אותם בשתי עיניך.

*

ועל פי רעיון זה יובן מדרש תמוה ואופן ב' בביאור הפסוק, דומה לביאור הנ"ל.

הַיָּמִין שֶׁהַקֶּבֶד' ^היִרְאָה עַל מָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ, אֲזַי אָמַר עָלָיו שֶׁהָיִים כְּבָר נִתְקַדֵּשׁ לְמִזְבֵּחַ וּלְמִקְדָּשׁ, וְאַמּוֹת הָעוֹלָם אֵינָם יְכוּלִים עוֹד לְאַסְרוֹ.

ב' טעמים שלא נאסר לפני העקידה

וְאִם תֹּאמַר, דִּילְמָא נֶאֱסַר קֳדָם הָעֲקִידָה. אִי אֲפָשֶׁר לוֹמַר כֵּן, שֶׁהָרִי עֲדִין לֹא הִיָּתָה עֲבֻדָּה זָרָה זֶה עוֹלָם לְזִבְחָה עַל הָהָרִים, רַק הָיָה עוֹבְדִים לַחֲמָה וּלְלִבְנָה כְּנִרְאָה מִהַמְדַּרְשִׁים ^ל. וְעוֹד, שְׂכָבֵר הַקֶּבֶד' ^האָמַר לוֹ לְהַעֲלוֹת שָׁם הַקֶּרְבֵּן, דְּשִׁמְעָ מִיָּנָה שְׁעֲדִין לֹא עָבְדוּ שָׁם עֲבֻדָּה זָרָה. דְּאִיתָא בְּמִדְרַשׁ יִלְקוּט (רמז ק), 'וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם' וְכו' (בראשית כב, ט), שֶׁמִּתְחַלָּה הָיָה אוֹתוֹ הַמָּקוֹם בְּקָעָה, וְכִשְׁהִלְכוּ שָׁם אֲבִרְהָם וַיִּצְחָק נִעֲשֶׂה הָרִי ^ט. וְלִכֵּן מִתְחַלָּה אָמַר הַכְּתוּב

יבואר בכמה אופנים הפסוק 'וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם אֶת אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאָה אֲשֶׁר יִאָמַר הַיָּמִים בְּהָר ה' יִרְאָה'. שְׂצִירָךְ לַהֲבִין מִה כּוֹנֵת אֲבִרְהָם בְּתִיבּוֹת ה' יִרְאָה, אִיזָה דְּבַר הוּא יִרְאָה. וְכֵן בַּהֲמִשְׁךְ הַפִּסּוּק בְּהָר ה' יִרְאָה, מִה הַכוֹנֵת בּוֹה.

אופן א, בַּהֲקִדִּים שֶׁרַק כֹּאשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רִצּוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, הַקֶּבֶד' ^הרואה אותם בשתי עיניים, אִךְ כְּשִׁאִינָם עוֹשִׂים, רואה אותם רק בעין אחת. וכאשר ישראל עוֹלִים לְרַגְלֵי הַקֶּבֶד' ^הרואה אותם בשתי עיניו, וְנִדְרַשׁ מִ'יִרְאָה' - יִרְאָה, שֶׁכֵּן הָאִדָם רואה כְּבִיכּוֹל אֶת הַקֶּבֶד' ^הבשתי עיניו. וְתִפְלִיתוֹ שֶׁל אֲבִרְהָם הִיָּתָה שְׁבִיבִית הַמִּקְדָּשׁ, תִּמִּיד יִרְאָה הַקֶּבֶד' ^האת ישראל בשתי עיניו בזכות העקידה.

פרי שמשון

לב. ראה במדרש (ב"ר ג, יב) וכן ברש"י (בראשית יט, כד ד"ה המטיר), לגבי הפיכת סדום, שחלק מאנשי סדום עבדו לחמה וחלקם ללבנה, והפכם בזמן שחמה ולבנה משמשים יחד, כדי שאף אחד לא יאמר שאילו העבודה זרה שלי היב פה, הוא היה מציל. ובלשון המדרש: כך לפי שהיו סדומיים מהם עובדים לחמה ומהם עובדים ללבנה. לג. לשון הילקוט: 'וירא את המקום מרחוק' (בראשית כב, ד), מתחלה היה המקום עמוק, אמר הקדוש ברוך הוא אין דרך המלך לשכון בעמק אלא במקום גבוה מעולה יופה, והגביהו הקדוש ברוך הוא לכך נקרא 'הר המוריה' שמיראתו נעשה הר. לד. ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המצרים והצלח שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך. לה. באיזה מקום יעקוד את בנו. לו. ולא היה ראוי להקריב עליו קרבן, שאין ראוי להקריב על מקום מידי נמוך. לז. נאמרו שתי טעמים, מדוע אין חשש שעבדו להר המוריה לפני העקידה. א, שער זמן אברהם לא עבדו עבודה זרה את ההרים או הגבעות. ב, מכך שבתחילה הקב"ה אמר לו לבוא אל המקום ורק לאחר מכן נקרא הר, מוכח שבתחילה לא היה הר, ולא היה חשש לעבודה זרה, שהרי עבדו רק את ההרים או הגבעות ולא את הבקעה. ולכן כתוב 'אחד ההרים' מרמז שההר היה מיוחד, בכך שבדודאי לא עבדו אותו, משום שהיה מקודש בקעה. לח. שיעבדו שם עבודה זרה. לט. אף אם הרשעים עבדו אותו מקום לעבודה זרה, מכל מקום 'הפוך רשעים' שוילחמו במ 'אִינָם' שִׁסְלְקוּ אוֹתָם מִשָּׁם. ומכל מקום אין לחשוש שהמקום הוא בחינת נעדר, היות 'שׁוֹבִית צִדִּיקִים יַעֲמֹד' שכבר הקדישו את המקום, ונמצא שהעבודה זרה באו בגבול הקדושה, ולכן לא חל שם העבודה זרה.

שהקב"ה תיקן מצות ראייה שלש פעמים בשנה, כנגד זכות שלשת האבות, כנ"ל שטעם ראיית הרגל הוא משום עקידת יצחק.

ביאור נוסף בפסוק, הקב"ה לא רצה לקרוא שם לבית המקדש, שידעו היכן הוא, אלא בסוף ימי דוד סמוך ממש לבניית המקדש, כדי שלא יראה מקום המקדש שומם בלי הקרבת קרבנות. ומכל מקום היות והכנענים עבדו את ההרים בתור עבודה זרה, ויש חשש שיעבדו את הר המוריה, לכן אברהם הקדיש כבר את המקום לעתיד, שלעתידי יהיה זה מקום קדוש, כדי שלא יחול על מקום זה הטומאה.

ומרומו בפסוק **וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יְרָאָה**, היינו לעתיד, ה' יקדיש את המקום. ואינו קדוש מעכשיו. וכדי להסיר החשש שלאחר מכן יעבדו שם עבודה זרה, המשיך ואמר **אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהָר ה' יְרָאָה**, שכבר מהיום המקום מיוחד לקדושה, ואי אפשר לאסרו. משום שהעבודה זרה באה בגבול הקדושה. ומה עוד, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ואכן כשגילה לדוד ששם מקום המקדש, מיד הקריב שם קרבן.

ואין לחשוש, שכבר עבדו את המקום בעבודה זרה לפני העקידה משני טעמים. טעם א, שבזמן אברהם, היו עובדי כוכבים ומזלות, אך לא הרים וגבעות. וכן, שמקום המקדש בתחילה היה בקעה, ורק לאחר שאברהם בא לשם, נהיה הר, כמובא במדרש (עיין בפנים). ואז כבר חלה הקדושה.

ומרומו בפסוק **הַפֹּהַךְ רְשָׁעִים וְאִיָּנָם וּבֵית צִדִּיקִים יִצְמַד**, אף אם הגויים השתמשו באותו מקום לעבודה זרה, **הַפֹּהַךְ רְשָׁעִים וְאִיָּנָם** שינצחו אותם ויסלקום, ואין חשש שהמקום נעבד לעבודה זרה, מפני ש'**בֵּית צִדִּיקִים יִצְמַד**' שכבר הקדישו את המקום מקודם, ולא חל שם העבודה זרה.

*

ומה שאמרנו לעיל, שהיה תלונה על יצחק מדוע הסתכל בשכינה. אינו דומה למובא בגמרא מגילה, שהשכינה הסתלקה מפני האמוראים, ואם כן גם כאן היה להסתלק כדי שלא יהיה 'לפני עור לא תתן מכשול' [עיין עוד בפנים]. מפני שהקב"ה לא יכל להסתלק, שהרי מקריבים לפניו קרבן, וצריך להיות סמוך. ומה עוד שכתוב בשחיתת העולה 'ושחט אותו וגו' לפני ה'.

שחז"ל אומרים שהטעם שיצחק נהיה עיוור בסוף ימיו, היות ובעקידה הביט בשכינה. אמנם לפי הנלמד לעיל, כמו שהקב"ה רואה האדם בשתי עיניים, כך הוא נראה לאדם שגם האדם יכול לראות אותו כביכול בשתי עיניים. ואברהם בפסוק זה מלמד זכות על יצחק, שהיה מותר לו להסתכל בשכינה.

וכך פירוש הפסוק **וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יְרָאָה** שהקב"ה בא לראות את אברהם עוקד את יצחק, והיות שבזמן בית המקדש **אֲשֶׁר יֵאָמֵר 'בהר ה' יראה'** שהקב"ה נראה לאדם בשתי עיניים, אף היום נאמר כך **שְׂהָר ה' יְרָאָה** שהשכינה תיראה ליצחק כמו שהקב"ה רואה את יצחק, ולכן אין תלונה על יצחק בזה.

וזה מה שאומר המדרש **וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יְרָאָה** ובא ללמד זכות על יצחק בזה, **כְּמָה דְאֵת אֲמִרְתָּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשִׁנָּה יְרָאָה כָּל זְכוּרָךְ** ודרשו על כך חז"ל **יְרָאָה - יְרָאָה**, כמו שהקב"ה רואה את הבאים, כך הם רואים כביכול את הקב"ה, ולכן אין תלונה על יצחק. [ולהלן יבואר עוד בענין התלונה על יצחק].

*

באופן נוסף יבואר המדרש הנ"ל, וכן הפסוק. שיצחק נתקדש לעולה ביום זה של העקידה. והיות שבימים טובים יש תוספת קדושה, ציוה הקב"ה שיבואו לפניו בימים אלו לבית המקדש שנמצא בהר המוריה עם קרבן ראייה, כדי להזכיר עקידת יצחק שגם הוא נעקד בהר המוריה ונתקדש שם. ולכן מביאים דוקא זכר, כמו יצחק שהיה זכר. ודוקא עולה, כיצחק שהיה עולה. וכן משום שהעולה באה דוקא מהזכרים, ויצחק היה זכר. ועל זה התפלל אברהם, שבמקום זה ה' יראה באופן פרטי את ישראל, וישפיע עליהם מהשפע העליון. והציווי הוא לעלות בשלשה רגלים, כנגד הזכות של שלשה אבות.

וזה מה שאמר הפסוק **וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יְרָאָה** ומהי הראיה, אלא שבמקום זה שהוא מקום מקודש, הקב"ה יראה להשפיע מעולם העליון.

ועל זה הסמך המדרש **כְּמָה דְאֵת אֲמִרְתָּ אֵת הַפִּסּוּק 'שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשִׁנָּה יְרָאָה כָּל זְכוּרָךְ'**

שפתי כהן - מגורי האר"י זצוק"ל

לְנֶפֶשׁ לֹא יִטָּמָא (כא, א).

אמר להם אף על פי שאני מצוה אתכם על הטומאה אבל הצדיק שיש בו נפש אחר מיתתו אין בו טומאה, לפי שהצדיקים במיתתם הם חיים ובהם חיות כמו מעשה דאחאי בר יאשיה שהיה מדבר עם רב נחמן אחר כמה שנים שהיה קבור, כדאיתא במסכת שבת (קנ"ב ב) במעשה

דהנהו קפולאי, וכן כמה צדיקים כמו רבי אלעזר בר רבי שמעון שאחר שמת היו באין אצלו לדין ואומר פלוני זכאי ופלוני חייב (בבא מציעא פ"ד ב), ורבינו הקדוש שהיה בא לביתו כל ליל שבת ומקדש לאנשי ביתו (ספר חסידים סימן תתשכ"ט), אם כן הצדיקים הם חיים במותם.

וְשָׁמַת אוֹתָם שְׁתֵּים מֵעֲרֻכּוֹת שֶׁשׁ הַמְעַרְכֹּת עַל הַשְּׁלָחַן הָהוּא לִפְנֵי ה' (ויקרא כד, ו)

שתים מערכות שש המערכות, ראשי תיבות משה, למד שאף על פי שעשה שלמה עשר שולחנות במקדש הכל היו מעריכין על

של משה. הטהור לפני ה', שמי שהוא טהור הוא לפני ה'. יערכנו לפני הוי"ה, בגימטריא תלמיד חכם, לומר שתלמיד חכם הוא לפני ה'.

אור החיים הקדוש - רבי חיים בן רבי משה זיע"א

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִקְחֵרֶת הַשָּׁבֶת (כג, טו).

ובדרך רמז רמז באומרו וספרתם על דרך אומרים ז"ל כי נשמות עם בני ישראל הם בבחינת הלוחות, ובאמצעות תחלואי הנפש וטומאת התיעוב יתלכלכו ויחשיך

אורם, וארז"ל (ויק"ר פל"ב) כי הלוחות של סנפרינון היו. לזה אמר וספרתם לכם פירוש באמצעות מנין זה אתם מאירים כסנפרינון את עצמיכם.

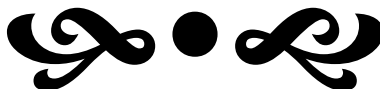

בן לאשרי - רבי יצחק בן רבי אשר אנטשיל הכהן זיע"א

וְהִנִּיף אֶת הָעֹמָר לִפְנֵי ה' לְרִצּוֹנְכֶם (כג, יא)

והניף את העומר לפני ה' לרצונכם כי העומר היה משעורים שהוא מאכל בהמה, להורות כי צריכים אנחנו להרים כל מעשה הבהמיות לה' לבדו ולא נהיה כסוס כפרד.

וזה 'והניף את העומר', שתרים את מעשה הבהמיות שעשיתם עד הנה 'לרצונכם' לתאוותכם, תרימו עתה 'לפני ה'', היינו בכח הזה שתדעו תמיד אשר ה' נצב עליכם.

לימוד יומי מהספר הקדוש יסוד ושורש העבודה

מהאי גברא רבה ויקרא, מחצב סנפירא וכו', כמוהר"ר אלכסנדר זיסקינד בכמהר"ר משה.

פרשת אמור

כל התיקונים תלויים במעשה האדם

ואף גם זאת שכל התיקונים של כל העולמות תלויים במאמר ומעשה האדם התחתון, כי על ידי מעשי הטובים ותפלותיו ההגונים ועל ידי למוד תורה הקדושה, ושאר דבורים הנדברים איש אל רעהו בעבודת הבורא יתברך, נתקנים ומתעלים כל העולמות, גם להיפך ח"ו עושה פגמים בכל העולמות. וזה לשונם בזוהר חדש (שיה"ש ד, ב), תא חזי, בשעתא דישראל זכאין, כורסא יקרא דלעילא אסתלק לעילא לעילא בכמה חדון בכמה רחימו ומתחברן עלמין בחדוה, וכלהו אתברכין מעמיקא דנחלין, ועלמין כלהו אשתקין ואתברכין ואתקדישין בכמה ברכאן בכמה קדישין, קודשא ב"ה חדי עמהון בחדוה בשלימא. ובשעתא דישראל לאו אינון זכאין כולא איהו בהפוכא, ועם כל דא רחימו דקודשא ב"ה לא אתמנע מנייהו, וכורסייא דיליה יתבא עלייהו כאמא על בנין ולא אתמנעת מלמתבע עלייהו רחמי כו' [בא וראה, בשעה שישראל זכאים, כסא הכבוד שלמעלה עולה למעלה למעלה בכמה שמחות בכמה אהבה ומתחברים העולמות בשמחה, וכולם מתברכים מהעמוק שבנחלים, וכל העולמות מושקים ומתברכים ומתקדישים בכמה ברכות וקדושות, הקב"ה שמח עמם בשמחה בשלימות. ובשעה שישראל אינם זכאים הכל בהפך, ועם כל זה אהבת הקב"ה לא נמנעת מהם, וכסאו יושב עליהם כאם על בנים ולא נמנעת מלמתבע עליהם רחמים], עד כאן.

ובזוהר הקדוש פרשת אחרי (ח"ג עט, א) זה לשונם, אמר רבי שמעון חייבין עבדי פגימותא לעילא, מאי פגימותא, כמה דאוקמינן פגימותא ממש [אמר רבי שמעון החוטאים פוגמים למעלה, מה הפגם, כמו שהעמדנו פגם ממש], עד כאן לשונם. ובפרשת האזינו (ח"ג רצז, א) זה לשונם, א"ר יצחק כל הני תקונין וכל הני מילי למחצדא חקלא אתמסרן, ותנינן חייביא עבדי פגימותא כביכול לעילא כו', דכל הני תקונין לא אשתכחו כדקא יאות [א"ר יצחק כל אלו התיקונים והדיבורים נמסרו לקוצרי השדה, ושנינו החוטאים עושים כביכול פגם למעלה כו', שכל תיקונים אלו לא נמצאו כראוי], עד כאן לשונם. ובפרשת תרומה (ח"ב קה, א) זה לשונם, רזא דכורסייא קדישא לא אתקין לעילא אלא מגו תקונא דבני עלמא, כד אינון בני נשא זכאין וחסידין וידעי לתקנא תקונין כו' [סוד הכסא הקדוש לא נתקן למעלה אלא מתוך התיקון של בני העולם, כשהם בני אדם זכאים וחסידיים ויודעים לתקן תיקונים כו'], עד כאן לשונם.

ובפרשת צו (ח"ג לא, א) זה לשונם, ו'התקדשתם והייתם

קדושים' (ויקרא יא, מד), מאן דמקדש גרמיה מלרע מקדשין ליה מלעילא, מאן דמסאב גרמיה מלרע מסאבין ליה מלעילא, מקדשין ליה מלעילא יאות דהא קדושה דמאריה שריא עליה, אבל מסאבין ליה מאן אתר, ואי תימא מלעילא וכי מסאבותא שריא לעילא. א"ר חייא היינו דתנינן בעובדוי דלתתא אתער עובדא לעילא, אי עובדא דלתתא היא בקדושה אתער קדושה לעילא ואתי ושריא עליה ואתקדש ביה, ואי איהו אסתאב לתתא אתער רוח מסאבותא לעילא ואתי ושריא עליה ואסתאב ביה, דהא בעובדא תליא מילתא, דהא לית טב וביש קדושא ומסאבותא דלית ליה עקרא ושרשא לעילא, ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא, מה דתלי בעובדא, בעובדא אתער לעילא אתעביד עובדא, ומה דתלי במלין במלין, כד אתגזר במלה אתער הכי לעילא, ואי תימא מלה מאי אתער, אלא הכי כתיב (ישעיה נח, יג) 'ודבר דבר', ההוא דבר אתער מלה אחרא לעילא דאקרי דבר, 'דבר ה' אשר היה' (הושע א, א), 'ודבר ה' היה יקר' (שמואל א' ג, א), 'בדבר ה' שמים נעשו' (תהלים לג, ו), דהא תנינן ההוא מלה סלקא ובקע ריקיעין עד דסלקא בדוכתיה ואתער מה דאתער, אי טב טב אי ביש ביש, כמה דכתיב (דברים כג, י) 'ונשמרת מכל דבר רע' [והתקדשתם והייתם קדושים, מי שמקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, מי שמטמא עצמו מלמטה מטמאים אותו מלמעלה, מקדשים אותו מלמעלה מובן שהרי קדושת קונו שוכנת עליו, אבל מטמאים אותו מאיזה מקום, ואם תאמר מלמעלה וכי שוכנת טומאה למעלה. א"ר חייא זהו ששנינו במעשים שלמטה מתעורר מעשה למעלה, אם המעשה שלמטה הוא בקדושה מתעוררת קדושה למעלה ובאה ושוכנת עליו ומתקדש בה, ואם הוא נטמא למטה מתעוררת רוח טומאה למעלה ובאה ושוכנת עליו ונטמא בה, שהרי במעשה תלוי הדבר, שהרי אין טוב ורע קדושה וטומאה שאין לו עיקר ושוורש למעלה, ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה, מה שתלוי במעשה, במעשה מתעורר למעלה ונעשה מעשה, ומה שתלוי בדברים, כשנחתך דיבור מתעורר כו' למעלה, ואם תאמר איזה דיבור מתעורר, אלא כך כתוב 'ודבר דבר', אותו דיבור מתעורר דיבור אחר למעלה שנקרא דבר, 'דבר ה' אשר היה', 'ודבר ה' היה יקר', 'בדבר ה' שמים נעשו', שהרי שנינו אותו דיבור עולה ובוקע ריקיעים עד שעלה במקומו והתעורר מה שעורר, אם טוב טוב אם רע רע, כמו שכתוב 'ונשמרת מכל דבר רע'], עד כאן לשונם. הנה עיניך תחזינה משרים, כי עיקר כונת הבורא יתברך ותכלית הבריאה הוא בעבור האדם, לתת נחת רוח בעבודתו לבורא יתברך שמו ויתעלה, ואשרי האיש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד, גבור בארץ יהיה לתקן תקונא דלעילא במעשה ובמחשבה ובדבר פיו כל צבאו וימיו בעולם הזה, ודי בהערה זו למשכיל.

בקשת רבינו בצוואתו:

בקשתי היא במאד מאד שיקבעו בו שעור לימוד בכל יום, ומבטיח אני אותם שאהיה מליץ טוב בתמידות בעדם בעולם העליון,

מתוך ספרי הגה"צ רבי יצחק הכהן
ב"ר אשר אנטשיל ז"ע - הצדיק הרב הוברמן מרעננה

חדש! ניתן לשמוע וורטים וסיפורים מהבן לאשרי ברכה משולשת ז"ע
בקהל הישועות 0733-454-554 שלוחה 7

עורך: הרב עוזיאל אדרי
רב המרכז הרפואי סורוקה

התורה מעניקה חיים ונותנת כוח לנשמה

בדרך זה הוא לפי שכבר לקו מכות מצרים באופן זה יעו"ש. ואומרו "והיו מצרים לנשים" כי נשים דעתן קלות, הן לענין להתפתות, והן לענין שאין יכולין לעמוד בקשרי המלחמה מפחד לבבם שהוא רך ואינו חזק, וכך יהיה מצרים ועל ידי זה לא יהיה להם תקומה במלחמה זהו ביאור הפשוט. ועיין מה שביאר הארי"ל על ענין זה, הנה הו"ה רוכב על ע"ב ק"ל שזה בחינת דעת דנוקבא וכו' עיי"ש, ובאופן זה עצמו שהקב"ה רוכב על ע"ב ק"ל יבוא למצרים, על ידי זה לבב מצרים ימס בקרבו והיה מצרים לנשים שדעתן קלות ולא יוכלו לעמוד במלחמה.

וכן כתב בזהר הקדוש (ח"ג ס"ב, א). תאנא ב"ג מכילן אתקשר קשרא דמהימנותא לאשתכחא ברכאן לכל, ועל האי ב"ג מכילן דאורייתא מתעטרא כמה דאוקימנא מקל וחומר ומגזירה שוה. [למדנו ב"ג מידות הרחמים מתקשר קשר האמונה ובם תמצא ברכות לכל, ועל כן ב"ג מידות הרחמים מתעטרת התורה כמו שהעמדנו מקל וחומר ומגזירה שוה]. היינו המידה הראשונה ב"ג מידות הרחמים הוא "חסד", והיא גם הספירה ראשונה בספירות הקדושות, והיא גם המידה הראשונה ב"ג מידות שהתורה נדרשת בהן "קל וחומר", "קל" הוא בחינת "חסד" לעומת "וחומר" שהוא בחינת "דין". י"ג מידות הרחמים הן קושרות את העולם אל האמונה העליונה ועל כן הן מקור הברכה, המקבל שפע על מנת להשפיע ברכה לכל העולמות.

והנה "בני אהרן" (813). גימטריה "נר חיים" (813). היינו שבסיוע "הנשמה הקדושה" שנקראת "נר" שנאמר "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז). ועל ידי עשיית "מצווה" שנקראת גם כן "נר" שנאמר "כי נר מצווה ותורה אור" (משלי ו, כג). מאירה הנשמה ומביאה "חיים" גם לגוף, כדכתיב "ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל" (שמואל-ב כג, כ). בניהו בן יהוידע נקרא "איש חי" על שם התורה והמצוות שנותנים חיים לעולם. וכאומרו ז"ל במסכת ברכות (יח, ב). "בן איש חי" וכי כל בני העולם בני מתים הם, אלא "רב פעלים מקבצאל" שריבה וקיבץ פעלים למען התורה, ולא הניח אדם כמותו לא במקדש ראשון ולא במקדש שני. וכאומרו ז"ל במסכת אבות (פ"ב, מ"ז). מרבה תורה מרבה חיים.

והנה "ואמרת" (746). גימטריה "תרמ"ד" (746). מלשון "רמז" שבא לרמזו תחיבת "אליהם" הכתובה בתורה חסר אות יו"ד "אלהם" האות "א" רמז לשם הו"ה במילוי "אלפין", שכידוע עולה בגימטריה "מ"ה" (54). הנקרא אצל המקובלים חכמי

"ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" (כא, א). יש לפרש את הפסוק בדרך רמז, "ויאמר ה' אל משה" הקב"ה אומר ל"צדיק הדור" בחינת "משה", "אמור" מלשון "התרוממות".

כמו שכתב האור החיים הקדוש זיע"א "ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים" (כא, א). צריך לדעת למה שינה מסדר הרגיל לומר "אמור" ובכל התורה "דבר". ויתבאר על דרך מה שאמרנו ז"ל במדרש תנחומא (כאן). אמר הקב"ה למשה אין נאה ליוצא ונכנס לפניי להסתכל במת. והוא אמרו "אמור" לשון "מעלה", שהכהנים משרתי פני מלך, אין נאה להם ליוצא ונכנס לפני המלך להיטמא לנפש אדם למת. תרומם ואמור לכוהנים, שהתפקיד שלהם להיות רואי פני המלך, ועל כן יש מהם דרישות מיוחדות מהם שלא להיטמא למת.

"אל" בחינת "חסד", כי שם א"ל במידת "החסד", כמו שנאמר 'חסד אל כל היום' (תהלים נב, ג). וכמו שכתב בספר 'שערי אורה' (שער ה, ספירה ו, ב). ועוד התבונן כי שם "אל" הוא כנגד "אברהם" אבינו ע"ה שהוא סוד מידת "החסד".

והיינו שהקב"ה אומר ל"צדיק הדור" בחינת "משה", לרומם ולהמשיך "חסדים לכהנים", והכהנים נשמתם בחינת כהן איש החסד.

כמו שכתב המהר"ם ריקנאטי (ויקרא כא, א). כבר הודעתין כי "הכהנים" הם ממידת "החסד", ועל כן הם המכפרים כי 'בחסד יכופר עוון' (משלי טז, ו). והנה הזהירים הכתוב שלא יטמאו למתים, גם ריבה בהם הכתוב מצות יתירות שלא יפגמו מידתן. וזה טעם להזכירו "בני אהרן", כלומר אהרן הכהן ע"ה "איש חסד" אוהב שלום ורודף שלום, כאשר העיד עליו הכתוב 'תומך ואורויר לאיש חסידך' (דברים לג, ח).

והנה "הכהנים" (031). גימטריה "קל" (031). בסוד הכתוב 'הנה הו"ה רוכב על עב קל' (ישעיה יט, א). כמו שכתב בספר 'ערבי נחל' (פרשת נח, ג). 'הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס בקרבו' (ישעיה יט, א). ושם נאמר גם כן 'ביום ההוא יהיה מצרים כנשים וחרד ופחד מפני תנופת יד ה' (ישעיה יט, טז). וביאור הפשט כפי פירוש רש"י ז"ל הוא כך, שאמר הנביא בדרך משל לשבר את האוזן כדרך מלך בשר ודם כשרוצה לבא ממקום למקום רוכב במרכבה לשם וכשרוצה תבוא שם במהרה, לזה אמר שירכב "על קל ובא מצרים ונעו האלילים מפניו", ומה שהמשיל

ברכה משולשת

מתוך ספרי הגה"צ רבי יצחק הכהן
ב"ר אשר אנטשיל זי"ע - הצדיק הרב הוברמן מרעננה

הבטיח בהקדמת ספריו: כל הלומד ויגיד בשמי דברי תורה, אני מתפלל עליו תפילה קבועה בכל יום ואמליץ טובה עליו לישועות מכל צרה, לשפע בכל טוב של קדושה והצלחה ברוחניות ובגשמויות בעוה"ז ובעוה"ב, ושיעורור ליבו ברוח טהרה ויראת שמים לעבודת ה' באמת ובלבב שלם.

אלפין" כנ"ל.

ועל כן "לנפש לא יטמא בעמיו" (086). עם הכולל גימטריה "בתיקון יב"ק" (086). ו"ב"ק" (211). גימטריה "הוי"ה אלקים" (211). שלימוד התורה הקדושה מעניק חיים ונותן כוח לנשמה, שעל ידי התיקון "יב"ק" שהם שתי שמות "הוי"ה אלקים" נתעוררים חסדי שם הקדוש "הוי"ה" וממתקים גבורות שם הקדוש "אלקים", להמשיך כל טוב לבני ישראל אמן כן יהי רצון.

מיתוק הדינים על ידי מעשים טובים

מ"פ"ר" דינים, "פ"ר" גימטריה (082). שהם גימטריה של ה' אותיות הסופיות "מנצפ"ך" (082). שהם סוד "ה" גבורות, וכדי למתקן צריך להפרידן, "ה" פעמים נ"ו" (65). גימטריה "פ"ר" (082). וזה סוד מיתוק הדינים מעל עם ישראל על ידי שיתפדו כל פועלי אוון שמפוררים את ה' פ"ר" דינים לה' פעמים נ"ו, כדי להישמדם עדי עד, ומתהפך הכל לרחמים גמורים, והכי נמי הכוונה שיעלו המעשים טובים לשם הקדוש שעולה מספרו "ע"ב" (27). גימטריה "חסד" (27). שם הקדוש הוי"ה במילוי יודי"ן שהוא בספירת "החכמה", ועל ידי זה יתמתקו הדינים ויעשו רחמים.

כדאיתא בזהר הקדוש (ח"ב רנד, ב) כולה בחכמה איתברירו. כל הדינים מתבררים ונמתקים בספירת החכמה. וכתב 'החכמה תחיה (קהלת ז, יב). שמספירת החכמה בא חיים לעולם, ויומשך חיים ורפואות ופרנסה טובה לנו ולכל בית ישראל אמן.

שורש הנשמות בכל העולמות והספירות הקדושות

לשכינה הקדושה שהיא בגלות אצל כחות הטומאה ונקראת "כשה" בין גוזזיה "נאלמה" כידוע לידועי ח"ן, כמבואר בזהר הקדוש (ח"ב כט, ב).

"אמור אל ה' כהנים" ראשי תיבות גימטריה "ז" (7). רומז ל"ז מדות הקדושות" חסד גבורה וכו', "ב"נ אהרן" ראשי תיבות גימטריה "אב" (3). בחינת ספירת "החכמה" כמבואר בזהר הקדוש (ח"ג רצ, א).

בא ללמדנו על מעלת טהרת כהנים ולומר שטומאת כהנים גוגע בכל ספירות הקדושות, כמאמר 'פתח אליהו' בזהר הקדוש (תיקוני זהר יז, ב) לבושין אלין ספירות הקדושות, תקינת להון דמנייהו פרחין נשמתין לבני נשא. [לבושים אלו עשר הספירות הכנות להם שמהם פורחות נשמות לבני אדם]. שהנשמות מושרשות בכל העולמות העליונים ובכל הספירות הקדושות, ועל כן תזהירם תורתנו הקדושה את הכהנים "לנפש לא יטמא".

האמת בספר 'עץ חיים' (שער התיקון). "שם התיקון", ועל ידי זה מתמתקים הדינים ויתעוררו "החסדים".

בחינת אמרם ז"ל במסכת מגילה (יח, א). ואמר רבי אחא אמר רבי אלעזר מניין שקראו הקב"ה ליעקב "אל", שנאמר ויקרא לו אל אלקי ישראל (בראשית לג, כ). שהקב"ה קראו "ליעקב אל" היינו שבידו ובכוחו להמשיך החסדים הרמוזים בשם "אל". ויתבאר שתיבת "אלהם" נחלקת לשתיים "אל" שם הקדוש של מידת החסד, ותיבת "ה"ם" אותיות "מ"ה" שם הוי"ה במילוי

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" (כא, א). יש לפרש בדרך רמז תיבת "בעמיו" (821). גימטריה "ע"ב נ"ו" (821). הכונה שתיבת "בעמיו" נחלקת לשתיים "בע", "מיו", "בע" אותיות ע"ב גימטריה שם הוי"ה במילוי יודי"ן, ו"מיו" היינו, שיעלה על ידי מעשים טובים שלו אותיות "מיו" (65). שהם גימטריה "נ"ו" (65). שהם בחינת "דין" כידוע שהפ"ר דינים נחלקים לה' פעמים נ"ו.

כמו שכתב רבי ישראל המגיד מקוני"ץ זיע"א בספר הקדוש 'עבודת ישראל' (לו, ובלקוטים ה', א). בסוד "ה' פעמים נ"ו" שבפסוק ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו' (תהלים צ, יז). למתן את הדינים מעל ישראל שיתהפכו לרחמים גמורים. כמבואר בכתבי האריז"ל בשער הכוונות (ענין יהי נועם) אין הדינים נמתקין אלא בשורשן, עיקר ניקת הקליפות

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" (כא, א). יש לפרש בדרך רמז, שבא ללמדנו מעלת טהרת כהנים עד שכל הספירות הקדושות רמוזות בפסוק זה, ו"יאמר הוי"ה אל" (71). ראשי תיבות גימטריה "טוב" (71). רומז ל"בת" העליון שנקרא "עתיק", כמבואר בזהר הקדוש (ח"ג כט, א). דלית שמאלא, ורע, בהאי עתיקא. ששם בעולם הכתר עתיק אין צד שמאל ומגדל, אלא הכל שם רק ימין ו"טוב".

והנה 'אל משה' ראשי תיבות "אם" שרומז לספירת "הבינה" כמבואר בזהר הקדוש (ח"ג רצ, א). ומשה עצמו הוא סוד בחינת ספירת "הדעת" כמו שכתב האריז"ל בספר 'לקוטי תורה' (פרשת שמות. וירא ה' כי יר לארצו).

והנה "אל משה" צירוף אותיות של התיבות "שה אלם", והכוונה

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני זי"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת אמור | גליון מס' 497

אותם. אם הוא אכן מנהיג, מדוע הוא עדיין עגל וצריך לאכול עשב עד שהוא יגדל וייעשה לשור. אמנם דבר זה לא ידוע לאומות העולם והם חושבים שבני ישראל מצידם רצו שזה יהיה עגל.

אם כך, שהמעשה שיצא בפועל לא היה כמו מה שהם תכננו מראש, הם רצו שור ויצא עגל, הרי שאין ממש במעשה זה שנעשה שלא כרצונם. לא זו בלבד, מהיות ובני ישראל גם התביישו בכך, שהרי מה שיצא עגל ולא שור היה בכדי לביישם, הרי שאנו יודעים שכל העובר עבירה ומתבייש בה מוחלין לו מיד.

אם כך מיושב להפליא: הקב"ה אכן בחר להזכיר בפסוק שור ולא עגל, כדי להודיענו שעצם זה שיצא שור ולא עגל, מוכיח שבני ישראל לא חטאו בחטא העגל, כי המחשבה לא הייתה כמו המעשה, וגם מה שעדיין יש בזה חטא - התכפר ונמחל להם על ידי הבושה. ולכן זו גם הסיבה שהשור מוזכר ראשון, כי אכן בסופו של דבר אין לישראל כל חטא בחטא העגל.

זכות רבינו הזרע שמשון יגן בעדנו שנזכה להוושע ברוחניות ובגשמיות ולבוא לתיקון השלם בביאת גואל צדק בב"א.

אנחנו מצויים בימים שבין פסח לשבועות, ימי ספירת העומר. ובפרשת השבוע, פרשת אמור, התורה מצווה אותנו על הקרבנות אותם מביאים בבית המקדש: מנחת העומר בחג הפסח ושתי הלחם בחג השבועות. הבדל משמעותי יש בין מנחת העומר של חג הפסח לשתי הלחם של חג השבועות, והוא סוג הדגן ממנו מביאים את הקרבן: בפסח מביאים את הקרבן משעורים, ואילו בשבועות מביאים את הקרבן מחיטים. והרי הדבר אומר דרשני: מה הסיבה לכך? מדוע יש כזה הבדל?

מתרץ רבינו הזרע שמשון ואומר: השעורים הם רמז לעניים והחיטים הם רמז לעשירים. החיטים הוא מאכל טוב ומשובח יותר מהשעורים, ומשכך מאכלם של העשירים הוא חיטים ואילו העניים אוכלים שעורים. זה,

רבינו הזרע שמשון מביא שבפרשת השבוע, ישנם שתי מדרשים על אותו פסוק שנראים כסותרים זה את זה, והמפרשים אכן מתפללים על כך. אולם אומר רבינו, לדעתי אין כאן כל סתירה.

הנה בפרשת השבוע, נאמר (ויקרא כב כז): "שור או קֶשֶׁב או עֵז כִּי יִגְדֹל וְהָיָה שְׂבֻעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָא יִרְצָה לְקַרְבַּן אִשָּׁה לֹה". שואל המדרש: הרי השור אינו גולד כשהוא כבר קרוי שור. תחילה הוא קרוי עגל, ורק כשהוא גודל הוא קרוי שור. אלא מסביר המדרש שהפסוק לא רצה להזכיר את חטא העגל של בני ישראל. וכך הוא לשון המדרש (כז ג): "שור או כשב, וכי שור נולד והלא עגל נולד, אלא משום עשו להם עגל מסכה לפיכך קראו הכתוב שור ולא עגל".

לעומת זאת, בהמשך המדרש מובא פירוש נוסף העוסק בשאלה על פסוק זה: מדוע השור מוזכר ראשון לפני שאר הסוגים: שור או קֶשֶׁב או עֵז כִּי יִגְדֹל. ובלשון המדרש: "וכי מה ראה לעשות שור ראש לכל הקרבנות".

מבא המדרש משל למלך ששמע על אחד ממקורביו שיצא עליו שם רע. בדק המלך את הדברים ולא מצא בהם ממש. מה עשה המלך עשה סעודה והושיב אותו האיש בראש של מסובין. כל כך למה? להודיע שבדק המלך בדברים ולא מצא בהם ממש. מסיים המדרש ואומר: אומות העולם מקנטרים את בני ישראל על חטא העגל. "ובדק הקדוש ברוך הוא בדברים ולא מצא בהם ממש לפיכך נעשה שור ראש לכל הקרבנות".

לכאורה, נראים הדברים כסותרים: מצד אחד אנחנו אומרים שאין כל ממש בחטא העגל ומצד שני אנחנו אומרים שנכתב שור ולא עגל, כדי לא להזכיר את חטא העגל.

מתרץ רבינו הזרע שמשון:

המקובל רבי מרדכי הכהן מגורי האריז"ל מסביר בספרו שפתי כהן, שבחטא העגל, בני ישראל רצו לעשות שור אלא שיצא להם עגל. והסיבה לכך: כדי לביישם ולבזות

מוסיף רבינו הזרע שמשון, גם את המשמעות העמוקה המצויה בפרק שירה בו נאמר שהשעורה אומרת את הפסוק מספר תהלים: "תפלה לעני כי יעטוף". כי אכן השעורה היא ענייה, בשונה מהחיטה שהיא עשירה.

משכך, מפליא רבינו הזרע שמשון ומסביר: בפסח יצאו בני ישראל ממצרים כדי לקבל את התורה בחג השבועות, כמו שנאמר (שמות פרק ג): "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה". בחג הפסח עדיין היו בני ישראל בדרגת עניים, בלי תורה, לכן מתאים שהקרבן בפסח יהיה משעורים. לעומת זאת, בחג השבועות כבר הגיעו בני ישראל לדרגת עשירים, שהרי הם קבלו את התורה, ולכן ראוי שהקרבן בפסח יהיה מחיטים. מסיים רבינו ואומר: "וקרוב לזה דרשו דרשי רשומות", היינו שכבר כיוונו לרעיון נפלא זה בספרי המפרשים.

סיפור בשילוב וורט מהזרע שמשון

"בעיר ציריך שבמדינת שווייץ קיים בית קברות יהודי המוקף מכל צדדיו ביער של עצים. הבעלות של היער היא בידי גוי עשיר שמתגורר שם בסביבה. בשנת תש"ס שיגשג היער והתרחב מאוד. ענפי העצים פרחו וצמרות העצים הגבוהים עברו מעל השביל המפריד בין היער לבין בית הקברות היהודי והם חדרו אל שטח בית הקברות.

התופעה הזו גרמה לכך שהכהנים שעד אותו היום היו מתקרבים לבית הקברות בזהירות שלא להטמא כבר לא היו יכולים לעשות זאת: מהיות שהענפים של האילנות מאהילים גם על גבי השביל וגם על גבי הקברים, הרי שהטומאה עוברת בטומאת אהל לשביל והכהנים אינם יכולים יותר להתקרב למקום הזה.

אנשי החברה קדישא של ציריך פנו לבעל היער והסבירו לו את העניין ואת העגמת הנפש שהיא גורמת לבני משפחות הכהנים וביקשו ממנו שיועיל בטובו לסדר שיקצצו את צמרות העצים הפונים לצד בית הקברות כמו שזה היה בעבר.

הגוי שמע את הדברים אך סירב: הוא הסביר שהעצים האלו עתיקים מאד. היער עבר אליו בירושה מדורי דורות. והנה אבותיו למדו אותו שבטבע לא נוגעים. משאירים את זה בשלימות. ולכן הוא לא יכול לפגוע באיכות הסביבה.

וכך הוא האריך בדברים תפלים במשך שעה ארוכה, כשהמסקנא היא שלילית. שמעו הגבאים והבינו שאין להם יותר מה להשתדל אצל אותו גוי עשיר בעל היער. דבריו התקפים והבוררים לא הותירו מקום לספק שהוא לא יסכים בשום פנים ואופן לקצץ את ענפי העצים. יצאו הגבאים מביתו והודיעו, שהכהנים אסור להם להתקרב לאזור של בית העלמין.

אבל "יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו".

הקב"ה נתן התורה ראה את צער הכהנים שרוצים לשמור על קדושת הכהונה. ומה שהתרחש אח"כ בציריך לא ימחה מזכרונם של יהודים רבים.

לא עברו ימים רבים וסערה גדולה ואדירה פקדה את איזור ציריך. והרוחות שנשבו ברוח שאינה מצויה עקרו את מרבית עצי היער המקיף את בית העלמין ולא נשארו עצים שיאחילו על הקברות.

הרבה שנים היו צריכים לחלוף עד שבעל היער הצליח לשקם מחדש את עצי היער. את סיפור זה סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין, רבה של רמת אלחנן, והדברים הובאו בשמו בהקדמה לספר טהרת הכהנים כהלכתה, והוא ציין שסיפור זה התפרסם בעיתונות וגרם לקידוש שם שמים גדול".

עניין זה מוביל אותנו אל פירושו של רבינו הזרע שמשון בפרשת השבוע, פרשת אמור, הנפתחת בפסוק (ויקרא כ"א): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמִּי".

אומר רבינו: בדורותינו כבר אין אפר פרה. בדורותינו הכהנים כבר אינם יכולים להטהר מטומאתם, ובכל זאת הם מצווים ועומדים שלא להטמא למתים. זו ראייה מוכחת שהקב"ה שוכן איתם בתוך טומאתם. שלמרות הכל עדיין יש בהם קדושה. וקדושה זו היא נצחית ותמידית.

זכות רבינו הזרע שמשון יגן עלינו שנזכה תמיד להטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה ולזכות לחיים של תורה ויראת שמים מתוך קדושה תמידית, אבי"ר.

קול הישועות

פנינים ומזכרי השכל בפרשת השבוע
מתורת הזרע שמשון ז"ע

0733-454-554

לפרטים, הערות והארות, הקדשות
והנצחות: 05276-97791

לקבלת הגליון במייל:

z0772027554@gmail.com

הפעילות בחסות מידעדרוס:
08-9979095

כל הזכויות שמורות ניתן להדפיס לצורך
אישי בלבד

נא הצטרפו לתורמים הרבים
ותראו ישועות

~ עמדות נדרים פלוס >

תולדות שמשון

~ קול הישועות 0733-454-554

~ הפקדה בבנק: 20-489-411390

על שם תולדות שמשון

לרפואת וישועת עם ישראל.

עריכת והפצת הגלימות לזכות:

אברהם ישעיהו בן לאה, מיכאל בן
דבורה, יעקב יואל בן סימא שמחה,
ישראל בן חיה אהובה וזוג מלכה שושנה
בת שירה לאה, הדסה בת ליבי, יצחק
פנחס בן ביילא, רחמים בן חנה ברכה,
ניסים בן מרסל, חיים מאיר בן עלקא,
שמעון בן תמר, יעקב בן תמו ומסעודה
מרסל בת פרחא,

לרפואה שלמה

חיה בת שולמית שרה, הדסה בת ליבי,
הרב יוסף בן מזל טוב, מכלוף בן ימנה

לעילוי נשמת:

שירה לאה בת יעקב הכהן,
דבורה רות בת לייבל לואיס,
יצחק בן עיישה, שלום פרץ בן חיים,
מרדכי בן שושנה, קלודין מזל בת סול,
דורה דינה בת סטה

לזיווג הגון בנקל בקרוב, ובני חיי ומזוני:
יצחק חי בן טובה,
חוה לאה בת פלורה,

מכון תולדות שמשון

לז"נ הגאון המקובל חסידא קדישא

רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני ז"ע

ללמוד • להתענג • להושיע

בסייעתא דשמיא

בשורה טובה ממכון תולדות שמשון

עקב הביקוש העצום להוצאת ספרי זרע
שמשון המפואר מצד אחד, ומצד שני
היות ובחומשים ויקרא במדבר דברים, כבר
הוצאנו בחסדי השם יתברך, כמעט את כל
החידושים שיש על הפרשיות.

לכן בעצה אחת עם הלומדים שליט"א,
נחל כל שבוע לשים מעט מהכתוב בפרשה,
והרבה מפרשיות בחומשים בראשית שמות,
שבהם עדיין יש הרבה מה להשקיע.

ובזאת נבקש מכלל הלומדים שיחיו, ללמוד
ולהתייגע גם בחידושים על בראשית שמות,

שבכך יהיה סייעתא דשמיא בכתיבת

החידושים.

בברכת כל הישועות

נא ללמוד לעילוי נשמת
שרה בת רחל
שנלב"ע ללא זש"ק

